

Člani Podnebnega sveta

Številka: 35400-10/2023-2550-63

Datum: 7. 3. 2024

Zadeva: Zapisnik o 5. seji Podnebnega sveta

Kraj: Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo

Čas: 15.00-18:00

Prisotni člani: prof. dr. Hojka Kraigher, dr. Maja Simoneti, dr. Jonas Sonnenschein, doc. dr. Žiga Zaplotnik, prof. dr. Griša Močnik, prof. dr. Franci Gabrovšek, prof. dr. Niko Samec

Opravičeni člani: prof. dr. Dunja Bandelj, prof. dr. Andreja Kutnar

Ostali prisotni: Uroš Vajgl, Tina Seršen, dr. Mitja Skudnik, dr. Gal Kušar, dr. Boštjan Mali, doc. dr. Primož Simončič, Andrej Gnezda, mag. Mateja Pitako, Klara Poličnik

Predlagan dnevni red:

1. Potrditev zapisnika 4. seje in pregled uresničitve sklepov
 - a) Podnebni svet MOPE posreduje predloge sprememb Poslovnika Podnebnega sveta
 - b) Na seji se ponovno odpre razprava na temo komunikacije z javnostjo
 - c) Komunikacija z ostalimi ministrstvi
2. Potrditev predloga dnevnega reda
3. MOPE predstavi izsledke sestanka na temo novih podatkov o akumulaciji ogljika v gozdovih
4. Predavanja Gozdarskega inštituta Slovenije in diskusija: Emisije toplogrednih plinov iz sektorja LULUCF (angleško Land Use, Change of Land Use and Forestry), metodologija in projekcije
5. Glasovanje o stališču Podnebnega sveta glede Energetskega zakona (EZ-2)
6. Razdelitev nalog o branju Nacionalnega energetskega in podnebnega načrta (NEPN)
7. Razno
 - a) Diskusija o smiselnosti gozdnih ogljičnih izravnav (angleško carbon offsets) v Sloveniji, dodatno motivirano z nedavno študijo [Chemistry-albedo feedbacks offset up to a third of forestation's CO2 removal benefits](#)
 - b) Diskusija o študiji IMF, [Benefits of Accelerating the Climate Transition Outweigh the Costs](#), ki kaže, da se razogljičenje finančno splača, kar bi moral biti argument odločevalcev
 - c) Diskusija o tiha večina/glasna manjšina efektu, ki mu odločevalci ne smejo podleči

K točki 1 – Potrditev zapisnika 4. seje in pregled uresničitve sklepov

a. Podnebni svet MOPE posreduje predloge sprememb Poslovnika Podnebnega sveta

Podnebni svet je s strani MOPE po elektronski pošti prejel predloge sprememb Poslovnika Podnebnega sveta, ki so bile pripravljene z namenom uskladitve s kasneje sprejetim Odlokom o ustanovitvi Podnebnega sveta. Člani so se na seji strinjali, da je tovrstna uskladitev potrebna. Predstavniki MOPE so na seji povedali, da bodo nekaj sprememb še dodali in adaptirano verzijo članom znova poslali v posvetovanje. To velja zlasti za 10. člen predlaganih sprememb, ki bo črtan zaradi ponavljanja iz odloka.

Člani so predlagali, da bi poslovnik določal, da se mnenje članov, ki se ne strinjajo z določenim sklepom, zapiše ločeno.

Sklep 1: Člani Podnebnega sveta predlagajo, da se v poslovnik doda člen o zapisovanju nestrinjanja posameznih članov z večinsko sprejetimi sklepi.

Prav tako so predlagali, da bi poslovnik določal način pridobivanja informacij o relevantnih osnutkih ukrepov, strateških dokumentov, zakonskih in podzakonskih aktov drugih ministrstev in to v času, ko je še mogoče podati mnenje o njih. Podnebni svet je namreč posvetovalni organ vlade.

Predstavniki MOPE so pojasnili, da vlada zadnja tri leta ni imela programa dela. Do leta 2020 se je pripravljala program, ki je vseboval seznam predvidenih predpisov ministrstev in časovnice, kdaj bodo sprejeti. Sedaj žal vpogleda nimajo. Vlada je letos sprejela drugačen program, v katerega je vsako ministrtvo zapisalo tri predpise, ki predstavljajo prioritete, poleg tega pa program vsebuje predpise, ki predstavljajo realizacijo odločb Ustavnega sodišča Republike Slovenije. Podnebni svet bo ta program prejel, saj je že sprejet, a težava je v tem, da ne vsebuje popolnega seznama.

Predstavniki MOPE so predlagali, da se na sejo Podnebnega sveta povabi Generalni sekretariat Vlade Republike Slovenije za vprašanja o tej točki, namesto da MOPE ostane v vlogi posrednika informacij. Člani so se s predlogom strinjali. Izrazili so potrebo po možnosti celovitega spremljanja področij, ki so pomembna.

Sklep 2: Člani Podnebnega sveta se strinjajo, da je za nadaljnjo obravnavo vprašanja o dostopanju do relevantnih dokumentov ministrstev, o katerih lahko Podnebni svet poda mnenje, potrebno na sejo povabiti Generalni sekretariat Vlade RS.

Predstavniki MOPE so dodali, da so najverjetneje relevantna področja le treh ali štirih ministrstev. Predlagali so, da se vsakega o teh področjih loti postopno.

Člani so se s predlaganim strinjali. Kljub temu pa želijo, da se v poslovnik zapiše omiljena verzija na prejšnji seji predstavljenega predloga, in sicer, da lahko Podnebni svet preko tajnika oz. predstavnikov MOPE zaprosi druga ministrstva za relevantne dokumente.

Sklep 3: Člani Podnebnega sveta predlagajo, da se v poslovnik zapiše člen o posredovanju MOPE pri dostopanju do relevantnih dokumentov ministrstev, o katerih lahko Podnebni svet poda mnenje.

b. Na seji se ponovno odpre razprava na temo komunikacije z javnostjo

Pri pripravi stališča sveta do Energetskega zakona (EZ-2) so člani izrazili različna mnenja o načinu zapisovanja stališča za javnost. Namestnik predsednika je v ta namen pripravil smernice, ki se upoštevajo pri zapisu in ki bo deljen s člani. Pozval je, da smernice komentirajo in da se o tem sprejme sklep na naslednji seji oziroma dopisno po elektronski pošti.

Razprava o prvi točki dnevnega reda se zaključi. Namestnik predsednika je opomnil, da po novem Poslovniku na seji ne bo več potrebno potrjevati zapisnika prejšnje seje, saj so člani zapisnik potrdili že dopisno po elektronski pošti v določenem obdobju po seji. V tem času se je bilo možno nanj tudi odzivati.

K točki 2 – Potrditev predloga dnevnega reda

Dnevni red je bil potrjen.

K točki 3 – MOPE predstavi izsledke sestanka na temo novih podatkov o akumulaciji ogljika v gozdovih

Predstavniki MOPE so predstavili ugotovitve s sestanka z Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Gozdarskim inštitutom Slovenije in Zavodom za gozdove Slovenije na temo presežka LULUCF enot.

Po uredbi o delitvi bremen, ESR¹ (angleško Effort Sharing Regulation), ima Slovenija v neETS sektorjih zastavljen cilj 27-odstotnega zmanjšanja emisij glede na leto 2005 do 2030. V obdobju 2021-2030 je novost v tem, da je potrebno ob dodeljenih letnih emisijah, t. i. enot AEA, pozornost posvečati tudi emisijam v LULUCF sektorju. To velja zlasti v primeru, da ima sektor neto emisije, saj se višek prišteje ESR emisijam. Dejanske vrednosti v 2021/22 v LULUCF sektorju so bile presenetljive. Ugotovljeno je bilo, da imamo zaradi metodologije, ki jo predpisuje LULUCF uredba za obdobje 2021-2025, velik presežek, in sicer več kot 3000 kt emisij v enem letu. Kljub uporabi prilagodljivosti, ki jih omogočata obe uredbi (ESR in LULUCF),² gre za krepko preseganje in bo najverjetneje potreben nakup enot AEA.

- Referenčna vrednost (angleško reference value) se določi glede na zgodovinski posek. Bazno leto je bilo določeno v obdobju, ko smo imeli malo poseka, zato je referenčna vrednost za Slovenijo neugodna.
- Izpostavljena je bila možnost sprememb LULUCF uredbe glede omenjene metodologije, a je ta malo verjetna. Poudarjeno je bilo, da imajo tudi Irska, Hrvaška, Švedska presežke emisij.
- Možnosti ublažitve tudi niso dobre: aktivnega pogozdovanja pri nas ne moramo poročati, saj gre hkrati za zaraščanje; prav tako imamo premalo določenih lesnih proizvodov (angleško harvested wood products).

¹ Uredba (EU) 2023/857 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. aprila 2023 o spremembi Uredbe (EU) 2018/842 o zavezujočem letnem zmanjšanju emisij toplogrednih plinov za države članice v obdobju od 2021 do 2030 kot prispevku k podnebnim ukrepom za izpolnitev zavez iz Pariškega sporazuma in Uredbe (EU) 2018/1999 (UL L št. 111 z dne 26. 4. 2023, str. 1.).

² Uredba (EU) 2023/839 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. aprila 2023 o spremembi Uredbe (EU) 2018/841 glede področja uporabe, poenostavitve pravil o poročanju in skladnosti ter določitve ciljev držav članic za leto 2030, in Uredbe (EU) 2018/1999 glede izboljšanja spremljanja, poročanja, spremljanja napredka in pregleda (UL L št. 107 z dne 21. 4. 2023, str. 1).

K točki 4 – Predavanja Gozdarskega inštituta Slovenije in diskusija: Emisije toplogrednih plinov iz sektorja LULUCF (angleško Land Use, Change of Land Use and Forestry), metodologija in projekcije

Gozdarski inštitut Slovenije (GIS) je za Podnebni svet in predstavnike MOPE pripravil predavanja o stanju gozdov, načinu zbiranja podatkov in projekcijah, povezanih s sektorjem LULUCF.

V prvem predavanju dr. Mitje Skudnika z naslovom **Nacionalna gozdna inventura kot vir podatkov za LULUCF** je bila predstavljena nacionalna gozdna inventura (NGI) kot mednarodno priznan vir podatkov o gozdovih, žal pa še ni zakonsko določeno, da se mora izvajati. Najpomembnejši podatki predstavljajo:

- **stanje gozda:** lesna zaloga in zaloga ogljika, število dreves, dominantna višina, volumen odmrle lesne biomase, indeksi diverzitete, itd.,
- **spremembe v gozdovih v času:** prirastek (neto, bruto), posek, mortaliteta,
- druge značilnosti gozda, ki so pomembne zlasti za gozdarstvo.

Dr. Skudnik je ob koncu poudaril, da gre za transparentno metodo, znana je tudi vzorčna napaka. Obenem je opozoril, da so načini izračunavanja NGI med državami lahko različni in da podatki niso nujno primerljivi.

Vprašanje Podnebnega sveta glede naraščanja zaloge mehkih listavcev: ali je to primerljivo z drugimi državami?

- Dr. Skudnik je povedal, da je to vprašanje za gojitelje in dodal, da se na področjih, kjer so ujme veliko-površinske, vraščajo pionirske vrste, npr. breze, ki so svetloljubne.

V drugem predavanju z naslovom **Demografija slovenskih gozdov na podlagi podatkov NGI** je dr. Gal Kušar povedal, da so današnji gozdovi, ki so v optimalni razvojni fazi (debeljak), bili osnovani pred 100 leti, bodoči gozdovi (mladovje) bodo v optimalni fazi čez 80-100 let, kar pomeni, da moramo že zdaj skrbeti zanje. Optimalna faza se določi z vidika zagotavljanja ekosistemskih storitev: ekonomske, ekološke in socialne.

Slovenska gozdarska šola predpostavlja gospodarjenje z gozdom, ki je (1) trajnostno (potrebe zadovoljujemo na tak način, da ne ogrozimo potreb bodočih generacij), (2) mnogonamensko (gospodarimo za vse funkcije) in (3) sonaravno (v največji meri upoštevamo naravne procese).

Med podatki za Slovenijo je bilo izpostavljeno, da:

- je **lesna zaloga** pomembna z vidika gospodarjenja in sekvestracije ogljika; pri nas nimamo možnosti povečanja sekvestracije zunaj gozdnih zemljišč (na kmetijskih zemljiščih načeloma ne moremo posaditi gozda - družbeni dogovor, da potrebujemo kmetijska zemljišča), edina možnost je bolje gospodariti v vseh razvojnih fazah;
 - **manjka mladih gozdov, preveč je starih** (lesna zaloga: 297 m³/ha, optimalna zaloga pa je ocenjena na 421 oz. 326 m³/ha), kar daje prostor za skladiščenje ogljika in lesa (višja je lesna zaloga, več je ogljika v gozdu);
- se **delež drevesnih vrst spreminja**, v dvajsetih letih je upadel delež smreke, jelke, pravega kostanja. Raste delež odpornejših vrst, denimo belega gabra, macesna in bukke;
- podatki kažejo, da **dve tretjini lesne zaloge** predstavljata **smreka in bukev**.

Člani podnebnega sveta so prosili za pojasnitev, in sicer, kakšen je potencial dviga zgornje gozdne meje?

- Dr. Kušar je potrdil, da je bila zgornja gozdna meja pri nas umetno znižana zaradi paše, zato obstaja nekaj možnosti. A gre za manj kvalitetna, ekstremna rastišča, kjer lahko uspevajo nizka drevesa.

Dr. Kušar je opozoril, da bo v luči podnebnih sprememb v Sloveniji v gozdne sestoje potrebno vključevati vrste, ki so bolj vzdržne na sušo in slabše rastiščne razmere. Pri tem je bilo rečeno, da:

- ima bukev dobre izgleda,
- obstajajo prezrte vrste, na katere bi lahko računali, npr. macesen in bori,
- se mora industrija naučiti izkoristiti les listavcev.

Dr. Kušar je ob koncu poudaril, da je aktivno gozdno gospodarjenje potrebno oziroma koristno. Zaradi negospodarjenja gozdovi zastarajo, posledice so večje škode ob naravnih motnjah, večja nihanja, večji delež sanitarnih sečenj, manjši prirastki in posledično tudi manjši ponori, slabša kvaliteta lesa (takšen les je uporaben le za drva, celulozo).

Nadaljevala se je diskusija o pestrosti v gozdovih. Vprašanje Podnebnega sveta je bilo, na podlagi česa se določi zelena pestrost v gozdu.

- Fitocenologi so naredili pregled potencialne vegetacije, vrst: imamo 75 različnih drevesnih vrst po različnih provenienčnih območjih, ki so razdeljena na različne nadmorske višine. Težava je pri gospodarjenju, kjer se razmišlja zgolj o 10 vrstah.
- Potencialna naravna vegetacija: neka združba zahteva npr. 40 odstotkov jelke, 40 odstotkov bukve, 10 odstotkov smreke, itd. To je primer optimalne zmesi za neko rastišče, podnebje, relief in zgodovino.
 - Denimo na Krasu so s pogozdovanjem s črnim borom tako zaščitili tla, da so se lahko v 150 letih začele tja naseljevati avtohtone vrste gozdnega drevja, vrstna sestava se približuje največji možni pestrosti.

Predstavniki GIS-a so izpostavili, da današnji kmetovalci vztrajajo pri gojenju smreke, tudi na področjih, kjer je rastišče neugodno ali pa je lubadar že poprej uničeval gozd. Potrebno bi bilo namreč saditi druge vrste, saj bo smreka tam uspevala le kakih 20 do 30 let.

- Razlog v razširjenosti smreke je v pospeševanju nemškega modela pred 100-200 leti: smreka je bila predstavljena kot dobra izbira, saj ima najbolj primeren gradbeni les, najlažji za obdelovanje in tudi najhitreje zraste. Smreka se prav tako sama obnavlja.
- Kljub temu velja poudariti, da smreka »umira« pod 500 m nadmorske višine: višje ležeči predeli nad to mejo so za rast smreke še vedno ugodni in tam lahko ostane (sicer tudi odvisno od ekspozicije in rastišča).

Problematično je tudi dejstvo, da lesno-predelovalna industrija ne sledi trendom. Dokler najvišjo ceno na trgu dosega smreka, se ne bo zgodil pravi preobrat. Prav zato bi bilo potrebno investirati v predelavo drugih vrst.

Člani Podnebnega sveta so povedali, da bi morali uporabljati čim več vrst in postopno testirati / vključevati provenience iz jugovzhodne Evrope. Pomanjkljivo je reči, da je potrebno investirati v bore in macesen, zanimati bi nas morala, npr. bukev provenienc iz Bosne in Hercegovine ali Srbije. Južnejše provenience (npr. iz Bolgarije) pa so se drugod po Evropi (na Bavarskem) slabo obnesle.

V nadaljevanju Podnebni svet GIS-u postavi vprašanja:

Ali pri načrtovanju vrst upoštevate tudi ekvivalente prihodnje klime?

- Pri načrtovanju je pomembna biologija posamezne vrste, podnebje, tla, kompeticija (vrste se med seboj izrinjajo). S tega vidika je precej problematično narediti simulacije razširjenosti bodočih vrst.
- Podatki kažejo, da je, npr. rdeči bor razširjen po celi Evropi, a na področjih, ki ležijo pod Alpami, odmira, prirastek pada zelo jasno. Submediteranska rastišča so se spremenila. Kljub temu uspeva v severnih predelih.
- Od leta 2012 intenzivno upada rast smreke, trendi so tudi v prihodnje neugodni. Glede na simulacije lahko upade tudi delež bukve.

Ali obstajajo scenariji, kaj je potrebno začeti gojiti v gozdovih? Kaj naj sadimo, če želimo pomladiti gozd?

- Večina obnove je naravne. Ta obnova pa po dosedanjih scenarijih naj ne bi bila več zadostna. Zaradi naravnih ujm je bilo poškodovane 40 odstotkov lesne zaloge, produktivni del krošenj je propadel, kar vodi v vrstno in genetsko osiromašeno pomlajevanje. Pri bodočih sestojih pa nam lahko pomaga le vrstna in genetska pestrost.

Dr. Boštjan Mali je v tretjem predavanju z naslovom **Emisije toplogrednih plinov iz LULUCF sektorja** predstavil projekcije emisij za omenjeni sektor.

Poudarki:

- **Od leta 2014 se ponori zmanjšujejo**, v tem času so se pri nas pojavile tudi večje ujme, najprej z žledolomom 2014, itn. Gozdovi v EU se starajo, na to pa vplivajo tudi človekove potrebe.
- LULUCF sektor je edini, ki ima ponore, zaradi rasti biomase. Pri določanju ponorov se uporabljajo metode IPCC.
- Potrebno je ločiti poročanje in obračunavanje z ozirom na podnebje. Obračunska pravila so problematična.
 - Problematično je zlasti prvo obdobje: imamo predpisano referenčno raven, ki je bila določena za države članice (na osnovi obdobja 2000-2009, ko se je zaloga zelo povečevala); ne bi smeli fiksirati načina gospodarjenja nekega obdobja v prihodnje.
 - Drugo obdobje: če bomo imeli normalne ponore ne bo težav, težave pa bodo, če bomo blizu 0.

Možnosti za izboljšanje bilance obračuna, ki jih je predstavil dr. Mali:

- izvedba tehničnega popravka referenčne vrednosti do leta 2027,
- uporaba prilagodljivosti,
- izboljšanje podatkov za skladišča ogljika, za katere vemo, da delujejo kot ponor,
- nakup enot od drugih držav članic oz. na trgu (česar si ne želimo),
- koalicija držav članic EU s primerljivimi težavami,
- pogovori s Komisijo.

Izpostavljeno je bilo, da je vidik EK o podnebni nevtralnosti na ravni EU zelo ambiciozen: podvojiti ponore do 2050 oziroma dolgoročno povečevati ponore je utopično, saj je sektor zelo negotov in bo prihajalo do oscilacij.

Vprašanja Podnebnega sveta predstavnikom GIS-a:

Ali se več ponora predvideva zaradi sprememb v kmetijstvu in sprememb prehrane (npr. če se zmanjša delež kmetijskih površin, ker se transformirajo v gozd)? Kakšen je mehanizem, s katerim EK pride do teh ciljev? Ali se povečani ponori predvidevajo zaradi spremembe matrike rabe tal, ali se predvideva večji odvzem znotraj obstoječih gozdov?

Odgovori GIS-a:

- Leta 2016 je EK naredila oceno učinka, kjer je zapisano, da so ponori zaradi zmanjšanja kmetijskih površin malo verjetni. Možnosti so v spremembi načina kmetovanja.
- Članice EU imajo različne tradicije: v Sloveniji imamo 60-odstotno gozdnatost, medtem ko ima Irska skrčene gozdove in lahko pogozduje, širi gozd, tako da spreminja travinja v gozdove.

Dr. Mali je dodal, da z vidika sektorja LULUCF pri prenovi NEPN-a, težave ne nastanejo pri modeliranju, temveč pri pripravi predpostavk.

Vprašanja Podnebnega sveta:

Kako pripravite predpostavke? Ali upoštevate modelske vplive podnebnih sprememb (npr. večja frekvenca ujm, višanje temperatur, sprememba hidrološkega režima)? Študije sicer kažejo, da ni popolnoma jasno, kaj je glavni razlog upada ponorov na ravni EU (ali so to naravni dejavniki po letu 2014 ali gre za povečanje sečnje).

Odgovori GIS-a:

- Nove projekcije se bodo pripravile z modelom, ki je bil razvit v Sloveniji in ki temelji na podatkih NGI: glavne predpostavke bodo o tem, kakšen bo posek v razmerju do prirastka, kakšna bo mortaliteta (le-ta se prišteva med izgube).
- Pri modeliranju se upošteva srednja temperatura in povprečne padavine.
- Modeli delujejo dokler ne pride do ekstremnih dogodkov, ki spremenijo sisteme razvoja gozdov.

Diskusija je v nadaljevanju potekala v smeri reševanja prej omenjene problematike obračunavanja ponorov:

- Predstavniki MOPE so poudarili, da je potrebno najti možnosti, da bi preprečili, da bi nakup enot zmanjšal sredstva za vsebinske ukrepe. Možno bi bilo tudi ukrepanje na evropski ravni.
- GIS se je strinjal, da so rešitve možne, čeprav v naravi ni mogoče v kratkoročnem obdobju ukrepati v tej smeri.
- Na MOPE bo v sodelovanju z MKGP pripravljeno vladno gradivo na to temo in bo Podnebnemu svetu in GIS-u posredovano v vednost.

K točki 5 – Glasovanje o stališču Podnebnega sveta glede Energetskega zakona (EZ-2)

Predsednik Podnebnega sveta je članom in MOPE po elektronski pošti poslal osnutek stališča Podnebnega sveta glede EZ-2, in izrazil upanje, da bi bil le-ta v prihodnosti dopolnjen. Najprej pa je stališče potrebno uskladiti znotraj sveta. Predlagan rok je 10 dni.

Državna sekretarka, Tina Seršen, je pojasnila nadaljnjo časovnico EZ-2. Po vložitvi zahteve za posvetovalni referendum je nastopilo »mrtvo« obdobje 30 dni, v katerem niso bile dovoljene nadaljnje aktivnosti. To obdobje je minilo, naslednji teden bo potekala izredna seja Odbora za infrastrukturo, okolje in prostor, kjer se bo odbor opredelil do te zakonodajne pobude. Sprejel bo mnenje, ki bo nato obravnavano na marčevskem plenarnem zasedanju, ko bo DZ zavzel stališče do predloga. Ko bo stališče izglasovano, bo jasno ali se obravnava nadaljuje na naslednjem plenarnem zasedanju ali zakon zaključi svojo pot. V tem koraku je šele mogoče amandmiranje (v povezavi z biomaso), ki je bilo tudi javno napovedano.

Podnebni svet je ob koncu opozoril na potrebo po proaktivni drži pri komuniciranju z javnostjo s strani zdravstvene stroke (kot je praksa v tujini), NIJZ in prav tako tudi na temo financiranja rešitev na področju energetike.

K točki 6 – Razdelitev nalog o branju Nacionalnega energetskega in podnebnega načrta (NEPN)

Četrta posodobitev NEPN bo v javni obravnavi predvidoma aprila. Člani po elektronski pošti dogovorijo delitev nalog pri branju zelo obsežnih gradiv. Gradivo bo članom dodatno posredovano s strani namestnika predsednika.

Doreči je potrebno, kako pripraviti krajšo predstavitev za Podnebni svet, in jo deliti najmanj teden dni prej.

K točki 7 – Razno

Predlaganih iztočnic a in b v sklopu točke razno, se je razprava dotaknila že pri predhodnih točkah. V nadaljevanju je bila izpostavljena tematika javnomnenjskih anket, in sicer vidik osebne odgovornosti posameznika v reševanju podnebne krize. Člani so bili mnenja, da potrebujemo okrepljeno ozaveščanje, saj se le-te v Sloveniji v manjši meri zavedamo kot v drugih državah članicah EU. Potrebno je vzpostaviti točke, kjer se državljani lahko informirajo o ustreznem ravnanju.

Dobra primera ukrepanja, ki so ju omenili člani Podnebnega sveta:

- V Nemčiji so v letu 2012 ljudje množično potovali z vlakom, ne glede na dolžino potovanja.
- Ukinitve uporabe premoga v individualnih kuriščih in vpeljava toplovoda v stari Ljubljani, kar je ljudem olajšalo življenje.

Člani so poudarili, da za spreminjanje družbenih norm ni recepta. Potreben je diskurz, ki je smiseln, potrebno je tudi pokazati, da bodo ljudje zaradi ukrepov bolje živeli. Politični diskurzi, ki temeljijo na identitarni politiki niso ustrezni.

Ob koncu so predstavniki MOPE povedali, da se je na MOPE pričela komunikacijska kampanja³ o pomenu obnovljivih virov energije, ki bo v nadaljevanju še nadgrajena.

Predstavniki MOPE so tudi predlagali, da se v nadaljevanju pripravljajo kratke novice o sejah, ki zajemajo osrednja sporočila. Novice je potrebno že naslednji dan objaviti na osrednji spletni strani GOV.SI/MOPE. Člani Podnebnega sveta so se s predlogom strinjali.

Pripravila:
Klara Poličnik
svetovalka

dr. Žiga Zaplotnik
predsednik Podnebnega sveta

³ [Moč vetra, sonca, vode in lesa. Za vse nas. | GOV.SI](https://www.gov.si/)